

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 90/2024-24

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla a sudcov Ivana Fiačana (sudca spravodajca) a Martina Vernarského v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného advokátom JUDr. Petrom Čurillom, Hlavná 11, Prešov, proti postupu a uzneseniu Krajského súdu v Prešove č. k. 10Tos/33/2023-15359 zo 7. novembra 2023 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 22. januára 2024 domáha vyslovenia porušenia svojich základných práv podľa čl. 1 ods. 1, čl. 13 ods. 4, čl. 16 ods. 2 a čl. 20 ods. 1 a 4 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) napadnutým postupom a uznesením krajského súdu. Sťažovateľ navrhuje napadnuté uznesenie zrušiť a vec vrátiť krajskému súdu na ďalšie konanie.

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľ je obvinený z pokračovacieho zločinu skrátenia dane a poistného podľa § 276 ods. 1 a 4 Trestného zákona. Dňa 5. mája 2022 bola na neho v tejto trestnej veci podaná obžaloba. Uznesením Okresného súdu Prešov z 23. mája 2022 v spojení s uznesením krajského súdu z 31. mája 2022 bol sťažovateľ prepustený z väzby na slobodu, a to pri existencii dôvodov väzby podľa § 71 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku za súčasného prijatia peňažnej záruky vo výške 50 000 eur. Zároveň bola väzba nahradená písomným sľubom a dohľadom probačného a mediačného úradníka. Sťažovateľovi bola uložená povinnosť oznámiť každú zmenu miesta pobytu a zároveň mu boli uložené primerané povinnosti a obmedzenia vrátane zákazu vycestovania do zahraničia, zákazu vzdaľovať sa z mesta Prešov okrem naliehavých prípadov po predchádzajúcom súhlase probačného a mediačného úradníka, povinnosti pravidelne

sa dostavovať k probačnému a mediačnému úradníkovi, ako aj zákazu styku a kontaktu s poškodenými, svedkami a znalcami v tejto trestnej veci. Sťažovateľovi bola v tejto súvislosti nariadená kontrola technickými prostriedkami.

3. Návrh sťažovateľa na vrátenie peňažnej záruky z dôvodu zmeny dôvodov, ktoré viedli k jej prijatiu, bol uznesením okresného súdu z 22. septembra 2023 zamietnutý. Proti tomuto rozhodnutiu podal sťažovateľ sťažnosť, ktorú krajský súd napadnutým uznesením zamietol s odôvodnením, že prijatú peňažnú záruku považuje naďalej za primeranú náhradu väzby, ktorá pod sankciou pripadnutia štátu pôsobí na sťažovateľa tak, aby v trestnej činnosti nepokračoval a dodržiaval aj zostávajúce obmedzenia a povinnosti. Dôvody, ktoré viedli k prijatiu peňažnej záruky, u sťažovateľa nepominuli ani sa nezmenili, naopak, obava z pokračovania trestnej činnosti sa posilnila, a to aj s ohľadom na jeho tvrdenie, že napriek poberaniu starobného dôchodku a príjmu zo závislej činnosti nemá dostatok finančných prostriedkov na dôstojný život.

II.

Argumentácia sťažovateľa

4. Sťažovateľ poukazuje na to, že v jeho prípade boli naplnené podmienky pre zrušenie peňažnej záruky, čo i len v jej časti, s ohľadom na zmenu dôvodov, ktoré viedli k jej prijatiu. Zdôraznil, že finančné prostriedky zložené vo forme peňažnej záruky nadobudol na základe pôžičiek a jeho jediným zdrojom príjmu sú dávky starobného dôchodkového zabezpečenia a finančný príjem zo závislej činnosti.

5. Všeobecné sudy podľa sťažovateľa pri rozhodovaní o jeho návrhu nevzali do úvahy právnu kategóriu plynutia času, ktorá prinajmenšom mení dôvody, ktoré viedli k prijatiu peňažnej záruky. Súd mal v rámci posudzovania zmeny dôvodov zohľadniť čas, ktorý uplynul od podania obžaloby, teda od 5. mája 2022 do rozhodovania o jeho žiadosti, teda do 22. septembra 2023, pričom v tejto dobe nedošlo v predmetnej trestnej veci čo i len k otvoreniu hlavného pojednávania, a to bez akejkoľvek ústavne relevantnej súvislosti s jeho konaním. Kvalitatívna zmena dôvodov spočívajúca v riadnom plnení si povinností a v poskytovaní maximálnej súčinnosti zo strany sťažovateľa mala vyústiť k zrušeniu aspoň časti peňažnej záruky s poukazom na ústavnú ochranu vlastníckeho práva.

6. Sťažovateľ nesúhlasí s odôvodnením napadnutého uznesenia krajského súdu ani v tej časti, že návrhu na zrušenie peňažnej záruky nemožno vyhovieť s ohľadom na pretrvávajúce dôvody preventívnej väzby. Poukázal na to, že orgány činné v trestnom konaní sú v každom štádiu trvania väzby povinné skúmať jej dôvodnosť. Konajúce sudy na jednej strane zrušili alebo zmiernili povinnosti a obmedzenia uložené sťažovateľovi, rešpektujúc kategóriu plynutia času, osobu sťažovateľa a jeho správanie, na strane druhej však zamietli návrh na vrátenie čo i len časti ním zloženej peňažnej záruky, argumentujúc, že dôvody väzby stále trvajú. Pri takomto extenzívnom výklade by podľa sťažovateľa vôbec neprichádzal do úvahy postup v zmysle § 85 ods. 1 Trestného poriadku (správne mal byť v ústavnej sťažnosti uvedený § 81 ods. 5 Trestného poriadku, pozn.) alebo zrušenie obmedzenia povinností sťažovateľovi ako obžalovanému. Takýto výklad je neprimeraným zásahom do výkonu vlastníckych práv a porušuje zásadu proporcionality medzi obmedzením výkonu práv uznaných ústavou a účelom samotného trestného konania, účelom väzby a účelom nahradenia väzby inými prostriedkami. Postup krajského súdu pri výklade predmetného ustanovenia znamená zásah do jeho práv zaručených čl. 16 ods. 2 ústavy.

7. Napadnuté uznesenie krajského súdu v spojení s uznesením okresného súdu je podľa sťažovateľa nepreskúmateľné, a teda arbitrárne, pretože nedáva dostatočné odpovede na ním predostreté argumenty týkajúce sa posúdenia zmeny dôvodov, pre ktoré mala byť peňažná záruka v jeho prípade aspoň v časti zrušená.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

8. Ústavnú sťažnosť sťažovateľa ústavný súd predbežne prerokoval na neverejnom zasadnutí senátu ústavného súdu podľa § 56 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) a zisťoval, či obsahuje všeobecné náležitosti podania (§ 39 zákona o ústavnom súde), všeobecné náležitosti návrhu na začatie konania (§ 43 zákona o ústavnom súde), osobitné náležitosti ústavnej sťažnosti (§ 123, § 124 a § 132 ods. 1 a 2 zákona o ústavnom súde) a či nie sú dané dôvody na odmietnutie ústavnej sťažnosti podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

9. Hlavnou argumentačnou líniou ústavnej sťažnosti je namietané porušenie práva sťažovateľa na súdnu ochranu a spravodlivý proces spočívajúce v nedostatočnom odôvodnení napadnutého uznesenia krajského súdu v spojení s uznesením okresného súdu, pretože všeobecné súdy sa dostatočne nevysporiadali s námietkami sťažovateľa podstatnými pre zrušenie peňažnej záruky.

10. Sťažovateľ v odôvodnení ústavnej sťažnosti predkladá argumentáciu najmä vo vzťahu k porušeniu práva na súdnu ochranu v zmysle čl. 46 ods. 1 ústavy, pričom v petite ústavnej sťažnosti označil právo, ktoré malo byť napadnutým uznesením porušené, a to právo na spravodlivý súdny proces podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

11. Z doterajšej judikatúry ústavného súdu vyplýva, že súčasťou základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, keďže medzi obsahom tohto práva a základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy neexistuje zásadná odlišnosť, a preto ich namietané porušenie možno preskúmať spoločne – m. m. napr. II. ÚS 71/97, III. ÚS 201/2020, IV. ÚS 23/2023, IV. ÚS 246/2023) je aj právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany (IV. ÚS 115/03, III. ÚS 119/03, III. ÚS 209/04). Všeobecný súd nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, avšak musí dať odpoveď na otázky, ktoré majú pre vec podstatný význam (II. ÚS 251/04, III. ÚS 209/04). Ak ide o argument, ktorý je vo veci rozhodujúci, vyžaduje sa špecifická odpoveď práve na tento argument (II. ÚS 410/06). Teda všeobecný súd je povinný na zákonom predpokladané a umožnené procesné úkony účastníka primeraným, zrozumiteľným a ústavne akceptovateľným spôsobom reagovať v súlade s platným procesným právom (IV. ÚS 252/04, IV. ÚS 329/04, IV. ÚS 340/04, III. ÚS 32/07).

12. O prípad porušenia ústavou garantovaného základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy rozhodnutím alebo postupom všeobecného súdu pritom môže ísť okrem iného vtedy, ak by tento súd fakticky odňal komukoľvek možnosť domáhať sa alebo brániť svoje právo na všeobecnom súde alebo by rozhodol arbitrárne, bez náležitého odôvodnenia svojho rozhodnutia, prípadne pokiaľ by sa pri výklade a aplikácii zákonného predpisu natoľko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam. Posúdenie veci všeobecným

súdom sa teda môže stať predmetom kritiky zo strany ústavného súdu aj v prípade, ak by závery, ktorými sa všeobecný súd vo svojom rozhodovaní riadil, boli do takej miery zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, že by zásadne popreli účel a význam zákonného predpisu (I. ÚS 13/00, I. ÚS 115/02, I. ÚS 139/02, I. ÚS 12/05, I. ÚS 352/06, IV. ÚS 22/2023, IV. ÚS 29/2023).

13. Taktiež podľa judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva sa vyžaduje, aby vnútroštátne súdy dostatočne jasne uviedli dôvody, na ktorých založili svoje rozhodnutia, a to za súčasného rešpektovania práva na obhajobu (Hadjianastassiou proti Grécku zo 16. 12. 1992, sťažnosť č. 12945/87, bod 33). Rozsah povinnosti uviesť dôvody, ktorý sa odlišuje v závislosti od povahy rozhodnutia, musí byť určený v rámci okolností prípadu (Ruiz Torija proti Španielsku z 9. 12. 1994, sťažnosť č. 18390/91, bod 29, Hiro Balani proti Španielsku z 9. 12. 1994, séria A, č. 303B; Georgiadis proti Grécku z 29. 5. 1997; Higgins proti Francúzsku z 19. 2. 1998). Rozhodnutie vnútroštátneho súdu možno považovať za svojvoľné a také, ktoré narúša spravodlivosť konania, iba v prípade, ak sú v ňom vyjadrené dôvody založené na zjavnej skutkovej alebo právnej chybe vnútroštátneho súdu, dôsledkom čoho došlo k „odopretiu spravodlivosti“ (už citovaný Moreira Ferreira, bod 85; tiež Navalnyy a Ofitserov proti Rusku z 23. 2. 2016, sťažnosti č. 46632/13 a č. 28671/14, bod 119).

14. O zjavnej neopodstatnenosti návrhu možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom orgánu verejnej moci (súdu) nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to pre nedostatok ústavne relevantnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, ktorých porušenie sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú možno preto považovať sťažnosť, pri ktorej predbežnom prerokovaní ústavný súd nezistil možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, ktorej realita by mohol posúdiť po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie.

15. Po oboznámení sa s obsahom napadnutého uznesenia možno konštatovať, že krajský súd odôvodnil svoj záver o nezrušení peňažnej záruky ústavne akceptovateľným spôsobom. Krajský súd zdôraznil, že väzba sťažovateľa bola nahradená prijatím peňažnej záruky, dohľadom, ako aj uložením primeranými povinnosťami a obmedzeniami. V priebehu času súdy priebežne reagovali na zmeny okolností a obmedzujúce opatrenia postupne rušili, pričom zákaz vzdáľovať sa z mesta Prešov a zákaz vycestovať do zahraničia, ako aj kontrolu technickými prostriedkami zrušil úplne. Oproti pôvodnému obmedzeniu osobnej slobody výkonom väzby došlo u sťažovateľa k významnému zrušeniu obmedzujúcich opatrení do takej miery, že nie je obmedzený v slobode pohybu a ani v bežnom spôsobe života.

16. Krajský súd poukázal na to, že trestné stíhanie je proti sťažovateľovi vedené aj v tomto štádiu dôvodne, čo jasne vyplýva zo zadovážených listinných dôkazov a súčasne zo svedeckej výpovede [REDAKOVANÉ], pričom skutočnosti v nej uvedené sú potvrdzované aj výsluchmi ďalších štyroch spoluobvinených. Krajský súd zrekapituloval mechanizmus, na základe ktorého bola páchaná trestná činnosť, a uzavrel, že vzhľadom na pokračovací charakter trestnej činnosti, spôsob jej vykonania, jej rozsah a výšku (556 697,32 eur) stále pretrvávajú obava, že na slobode bude sťažovateľ pokračovať v trestnej činnosti. Zdôraznil, že okrem časového obdobia roku 2014, ktoré je predmetom posudzovaného skutku, boli začaté ďalšie trestné stíhanie aj za zdaňovacie obdobia 2015 – 2018, čo posilňuje obavu z pokračovania v trestnej činnosti. Námietku sťažovateľa, že nemá vzhľadom na splácanie pôžičiek dostatok finančných prostriedkov na dôstojný život, krajský súd

odmietol s odôvodnením, že zo zmlúv o bezúročnej pôžičke vyplýva, že prenechané peňažné prostriedky na účel zloženia peňažnej záruky je povinný vrátiť až po vydaní právoplatného rozhodnutia súdu o vrátení peňažnej záruky. Krajský súd po zohľadnení všetkých podstatných okolností dospel k záveru, že v sťažovateľovej veci v súčasnom štádiu trestného konania dôvody, ktoré viedli k prijatiu peňažnej záruky, nepominuli ani sa nezmenili.

17. Z napadnutého uznesenia je zrejmé, že krajský súd sa dostatočne venoval dôvodom, ktoré by boli spôsobilé viesť k zrušeniu peňažnej záruky, pričom jeho výklad § 81 ods. 5 Trestného poriadku nevybočuje z ústavne akceptovateľných rámcov. Možno dodať, že peňažná záruka predstavuje jednu z alternatív nahradenia väzby, ktorú je možné uložiť súčasne s ostatnými inštitútmi nahradzujúcimi väzbu. V zmysle § 81 ods. 5 Trestného poriadku rozhodnutie o prijatí peňažnej záruky môže byť zrušené, ak pominuli alebo sa zmenili dôvody, ktoré k jej prijatiu viedli. Dôvody trvania peňažnej záruky je pritom potrebné priebežne skúmať v priebehu trestného konania ako dôvody väzby. Zmena dôvodov, ktoré k prijatiu peňažnej záruky viedli, sa viaže na pôvodné dôvody, ktoré existovali v čase, keď súd o peňažnej záruke rozhodoval, napríklad došlo k podstatným zmenám majetkových pomerov obvineného, proti obvinenému boli vznesené ďalšie obvinenia, pribudol (odpadol) ďalší väzobný dôvod. Hlavná námietka sťažovateľa, že všeobecné súdy nezohľadnili právnu kategóriu plynutia času, s ohľadom na uvedené neobstojí. Prosté plynutie času od podania obžaloby nemôže byť bez ďalšieho dôvodom na jej zrušenie tým viac, ak sťažovateľ sám pripúšťa, že prieťahy či nečinnosť súdu sú objektívneho rázu. Krajský súd vyhodnotil, že dôvody preventívnej väzby u sťažovateľa pretrvávajú, dokonca sa posilnili, a súčasne prihliadol na ďalšie okolnosti, ktoré nemožno považovať za zmenu dôvodov podľa § 81 ods. 5 Trestného poriadku.

18. Podľa názoru ústavného súdu rozhodnutie krajského súdu obsahuje dostatok skutkových a právnych záverov pre jeho výrok. Sťažovateľovi poskytol jasné, zrozumiteľné a výstižné odôvodnenie, pričom reflektuje na ťažiskové skutočnosti dôležité pre rozhodnutie. Ústavný súd v takom prípade nemá žiaden dôvod a ani oprávnenie na prehodnocovanie jeho záverov. Medzi uznesením krajského súdu a obsahom základných práv sťažovateľa podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru neexistuje taká ústavne relevantná súvislosť, na základe ktorej by ústavný súd po prípadnom prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie mohol reálne dospieť k záveru o ich porušení.

19. Vzhľadom na to, že závery krajského súdu obsiahnuté v napadnutom rozhodnutí nemožno považovať za arbitrárne ani za zjavne neodôvodnené, nemohlo dôjsť ani k porušeniu základného práva sťažovateľa podľa čl. 16 ods. 2 a čl. 20 ods. 1 a 4 ústavy.

20. Namietané ustanovenie čl. 1 ods. 1 ústavy patrí medzi základné interpretačné pravidlá tvorby a aplikácie právneho poriadku Slovenskej republiky vyjadrujúce princíp právneho štátu a princíp právnej istoty, ako aj viazanosť štátnych orgánov konať iba na základe ústavy, v jej medziach a v rozsahu a spôsobom, ktorý ustanoví zákon. Uvedené základné, resp. všeobecné pravidlá a zásady nemajú charakter samostatne uplatňovaného práva. Ich porušenie možno namietat len súčasne s ochranou konkrétnych základných práv a slobôd zaručených ústavou (resp. medzinárodnou zmluvou). Keďže v posudzovanej veci nebolo zistené porušenie základných práv sťažovateľa podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým uznesením krajského súdu, nemohlo dôjsť ani k porušeniu týchto základných interpretačných, resp. aplikačných pravidiel.

21. Žiadnu ústavne relevantnú súvislosť ústavný súd nezistil ani medzi postupom krajského súdu v napadnutom konaní a čl. 13 ods. 4 ústavy. V zmysle konštantnej judikatúry ústavného súdu (I. ÚS 363/2020) je čl. 13 ústavy ponímaný ako všeobecné ustanovenie, ktoré treba vykladať a chápať ako ústavný direktív adresovaný predovšetkým orgánom pôsobiacim v normotvornej činnosti všetkých stupňov a ktorý nemôže plniť poslanie priamo aplikovateľného ustanovenia v individuálnych záležitostiach. Jeho aplikácia preto nie je možná bez konkrétneho vyjadrenia dopadu diskriminujúceho postupu štátneho orgánu na základné právo alebo slobodu fyzickej alebo právnickej osoby.

22. Na základe uvedeného ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľa ako celok odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov ako zjavne neopodstatnenú.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 20. februára 2024

Robert Šorl
predseda senátu